

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 46 hallituksen esityksestä perhetuen uudistamista koskeviksi laeiksi

Eduskunta on 25 päivänä toukokuuta 1993 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 75 perhetuen uudistamista koskeviksi laeiksi.

Valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi myös eduskunnan 1 päivänä kesäkuuta 1993 valiokuntaan lähettämän ed. Backmanin ym. lakialoitteen n:o 24 laiksi tuloverolain 124 §:n muuttamisesta ja eduskunnan 7 päivänä kesäkuuta 1993 valiokuntaan lähettämän ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoitteen n:o 26 laiksi lapsilisälain muuttamisesta.

Edelleen valiokunta on ottanut käsiteltävikseen eduskunnan 14 päivänä huhtikuuta 1993 valiokuntaan lähettämät ed. Mäkelän ym. toivomusaloitteen n:o 188 lapsiperheille suunnatun tuen turvaamisesta, ed. Suhosen ym. toivomusaloitteen n:o 210 lapsilisien korottamisesta ja ed. Tykkyläisen ym. toivomusaloitteen n:o 213 yksinhuoltajien aseman turvaamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta ja valtiovarainvaliokunta ovat antaneet asiasta lausuntonsa. Valiokunta pyysi myös lakialoitteesta n:o 24 valtiovarainvaliokunnan lausunnon. Perustuslakivaliokunnan lausunto n:o 13 ja valtiovarainvaliokunnan lausunto n:o 4 ovat mietinnön liitteinä.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina sosiaali- ja terveysministeri Jorma Huuhtanen, neuvotteleva virkamies Martti Lähteinen, vanhempi hallitussihteeri Anja Kairisalo ja erikoissuunnittelija Riitta Sääntti sosiaali- ja terveysministeriöstä, budjettineuvos Pertti Tuhkanen ja finanssisihteeri Teemu Lehtinen valtiovarainministeriöstä, ylitarkastaja Liisa Linna-Angelvuori ympäristöministeriöstä, suunnittelupäällikkö Olli Valpola ja toimistopäällikkö Liisa Voutilainen kansaneläkelaitoksesta, erikoistutkija Sirpa Taskinen Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta, apulaisosastopäällikkö Reijo Vuorento Suomen Kuntaliitosta, kehityspäällikkö Riitta Korpiluoma eläketurvakeskuksesta, kirkkoneuvos Pertti Mäkeläinen

kirkkohallituksesta, asiamies Johan Åström Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Liiketyönantajain Keskusliitosta, tutkimussihteeri Kaija Kallinen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, suunnittelupäällikkö Olli Saariaho Akavasta, jaostopäällikkö Kaarina Knuuti Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitosta, osastopäällikkö Vesa Korpela Veronmaksajien Keskusliitosta, lakimies Olli Leppälampi Terveystalouden Ammattiliitosta, toiminnanjohtaja Jaakko Itälä Mannerheimin Lastensuojeluliitosta, toiminnanjohtaja Mauri Upanne Lastensuojelun Keskusliitosta, puheenjohtaja Lea Kononow ja toiminnanjohtaja Heljä Sairisalo Yksinhuoltajien ja Yhteishuoltajien Liitosta sekä asiamies Petri Rintamäki ja järjestösihteeri Henri Gratsch Elatusvelvollisten Liitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lapsiperheiden taloudellisen tukijärjestelmän uudistamista. Verotuksen kautta annettavasta tuesta luovuttaisiin ja niin sanotut perhepoliittiset verovähennykset poistettaisiin. Lapsilisäjärjestelmää kehitettäisiin perhetuen yleisenä muotona suuntaamalla perheelle suorana taloudellisenä tukena lapsilisiä. Painopiste olisi monilapsisissa perheissä. Korotetut lapsilisien markkamäärät olisivat ensimmäiselle lapselle 546, toiselle 663, kolmannelle 912, neljännelle 1 045 ja viidennelle ja useammalle 1 242 markkaa kuukaudessa. Yksinhuoltajien aseman turvaamiseksi lapsilisää korotettaisiin heille 160 markalla. Alle 3-vuotiaille maksettavasta korotuksesta luovuttaisiin ja 16-vuotiaat otettaisiin lapsilisen korotuksen piiriin.

Kunnille ja seurakunnille verovähennysten poistamisesta tuleva verotulojen kasvu ohjattaisiin valtiolle. Tämä toteutettaisiin muuttamalla kuntien osuuksia kansaneläkkeen lisäosan rahoituksesta. Seurakuntien verotulojen lisäys otettaisiin huomioon yhteisveron jako-osuuksissa ja työnantajan sosiaaliturvamaksussa vuodelle 1994.

Ehdotetut perheturvan uudistukset merkitsivät kokonaisuutena noin 700 miljoonan markan säästöä vuoteen 1993 verrattuna. Yleistä asumistukea korotettaisiin 370 miljoonalla markalla ja kohdennettaisiin lapsiperheille. Tähän liittyen vakuutetun sairausvakuutusmaksua vuodelta 1994 korotettaisiin siltä osin kuin vakuutetun veroäyrimäärä on yli 80 000 äyriä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Lakialoitteessa n:o 24 ehdotetaan tuloverolain 124 §:ää muutettavaksi siten, että muun muassa perhepoliittisten verovähennysten poistosta johtuvan tuloverojen kiristymisen vuoksi pääomatulojen tuloveroprosenttia korotettaisiin, jotta voidaan kaventaa pääoma- ja ansiotulojen veroeroa.

Lakialoitteessa n:o 26 ehdotetaan lapsilisää maksettavaksi 18 vuoden ikään saakka ja lapsilisien määriä korotettavaksi siten, että hallituksen esityksen n:o 75 mukaisten perhepoliittisten verovähennysten poistamisen koko määrä siirretään lapsilisiin.

Toivomusaloitteessa n:o 188 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että lapsilisä-uudistusta toteutettaessa kaikki perhepoliittiset tulonsiirrot, verotuet, päivähoitopalvelut ja kotihoidontukijärjestelmät säilytetään siten, että uudistuksella ei heikennetä vähävaraisten, monilapsisten ja yksinhuoltajaperheiden taloudellista asemaa ja saateta heitä täydelliseen köyhyysloukkuun.

Toivomusaloitteessa n:o 210 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin lapsilisien reaaliarvon huomattavaksi korottamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 213 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin pienituloisten yksinhuoltajien aseman turvaamiseksi erityisellä lapsilisään tulevalla lisällä.

Hallituksen esityksen perusajatus, lapsiperheiden tuen siirtäminen suoraan järjestelmään verotuksella annettavan tuen asemasta, on sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsityksen mukaan oikea. Näin voidaan paremmin ja sosiaalisesti oikeudenmukaisemmin kohdistaa tuki lapsiperheille. Järjestelmä edellyttää samalla tarkkaa harkintaa porrastuksen toteuttamisessa, jotta oikeudenmukaisuus toteutuu. Erityisen pulmallisia nämä kysymykset ovat monilapsisten perheiden ja yksinhuoltajaperheiden kohdalla.

Tukijärjestelmän uudistaminen yksinkertaistaa periaatteessa menettelyjä, kun lapsiperhei-

den kokonaistuki muodostuu tulonsiirroista ja palveluista nykyisten kolmen osan eli tulonsiirtojen, palvelujen ja verovähennysten asemasta. Samalla on kuitenkin pidettävä huoli siitä, että palvelujärjestelmä ja tulonsiirrot muodostavat kokonaisuuden, joka on toimiva, johdonmukainen ja oikeudenmukainen. Huolestuttavaa kehityssuuntaa tässä suhteessa edustaa päivähoitomaksujen nousu, jonka merkitys perheen kannalta saattaa olla huomattavasti suurempi kuin tulonsiirtojen muutokset. Lapsiperheiden tukemisen tärkeä muoto onkin palveluista aiheutuvien kustannusten alentaminen. Tätä korostaa se, että lapsilisiä nousee vähiten alle kouluikäisten osalta.

Valtioneuvosto on antanut toimeentulotuen yleisistä perusteista uuden päätöksen, jolla on muutettu lasten toimeentulotuen perusosan suuruutta ja päätetty, että lapsilisiä otetaan huomioon perheen tulona toimeentulotukea myönnettäessä. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan etuuden saajien asema on tarkoitettu säilyttää ennallaan. Valtioneuvoston päätös heikentää hallituksen esityksen perustelujen vastaisesti tietyissä tilanteissa toimeentulotukea saavien lapsiperheiden asemaa. Tällaiset tilanteet on selvitettävä ja ryhdyttävä toimenpiteisiin päätöksen muuttamiseksi. Lisäksi on yleensäkin selvitettävä toimeentulotuen yhteys perhetukeen.

Valiokunta pitää perusteltuna, että pienten perheiden ja yksinhuoltajien lapsilisiä korotetaan hallituksen esittämästä. Korotus tulee valiokunnan mielestä suunnata perheen ensimmäisestä ja toisesta lapsesta maksettavaan lapsilisiin, jolloin se vaikuttaa suhteellisen tehokkaasti sekä auttaa myös monilapsisia perheitä ja suurimpia menetyksiä kärsiviä yksinhuoltajien talouksia. Lisäksi yksinhuoltajien lapsilisen korotusta tulee valiokunnan käsityksen mukaan korottaa, koska nämä kotitaloudet ovat monessa suhteessa vaikeimmassa asemassa.

Elatusvelvollisten tukemiseksi on edelleen haettava lapsenhuoltovelvollisuuden huomioon ottavaa ratkaisua, jonka lähtökohtana on lapsen oikeus molempiin vanhempiansa ja joka tukee elatusapujen maksamista. Elatusvelvollisten asemasta ei ole riittäviä sellaisia selvityksiä, joihin päätöksenteko voisi nojata. Valiokunta yhtyy myös valtiovarainvaliokunnan käsitykseen siitä, että elatusapunsa maksaneita elatusvelvollisia voidaan nykyisessä tilanteessa tukea verotuksen kautta, koska lapsilisäjärjestelmään ei ole nopeasti löydettävissä toimeenpanoltaan yksinkertaisia ja toiminnaltaan luotettavaa järjestelmää.

Asumistuen korottaminen lapsiperheille on perusteltu ratkaisu, jolla voidaan tarkoituksenmukaisella tavalla tukea lapsiperheitä. Uudistuksen rahoittamiseen käytetty ratkaisu, sairausvakuutusmaksun korottaminen, ei kuitenkaan ole perusteltu eikä kohdennu oikein.

Vuoden 1994 verotusta koskevat ratkaisut ovat vielä tekemättä. Ratkaisuja tehtäessä on lapsiperheet asetettava etusijalle.

Valtiovarainvaliokunnan käsiteltäessä hallituksen esityksen oman toimialansa osalta sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan lausunnon esityksiin.

Edellä esitettyyn ja hallituksen esityksen perusteluihin viitaten sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena ja ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät kolmas ja neljäs lakiehdotus hylättäisiin, että viides lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja että ensimmäinen ja toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

lapsilisälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsilisälain (796/92) 1 §:n 1 momentti, 7 § sekä 8 §:n 1 ja 3 momentti seuraavasti:

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 §

Lapsilisän määrä

Lapsilisä on 560 markkaa kalenterikuukaudessa.

Edellä 6 §:ssä tarkoitetun lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön toisesta lapsesta lapsilisä on kuitenkin 700 markkaa, kolmannesta 910 markkaa, neljännessä 1 030 markkaa sekä viidennessä ja jokaisesta seuraavasta lapsesta 1 220 markkaa kalenterikuukaudessa.

Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä maksetaan korotettuna 200 markalla kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajalla tässä laissa tarkoitetaan lapsilisän nostamiseen oikeutettua henkilöä, joka ei lapsilisän maksukuukauden alkaessa ole avioliitossa tai joka ennen maksukuukauden alkua on

muuttanut puolisostaan erilleen yhteiselämän lopettamiseksi. Yksinhuoltajana ei kuitenkaan pidetä henkilöä, joka avioliittoa solmimatta jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa toisen henkilön kanssa.

Jos lapsi on 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla laitosto- tai perhehoidossa ja lapsilisä maksetaan kunnalle taikka jos lapsilisä 12 §:n 1 momentin nojalla maksetaan lapselle itselleen, lapsilisä on 560 markkaa kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä kuitenkin maksetaan korotettuna 200 markalla kalenterikuukaudessa.

8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

2.

Laki**tuloverolain eräiden säännösten kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 § (uusi)

Täten kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 99, 102, 103 ja 109 §.

21, 23 ja 124 §
(Poist.)

2 §

(Kuten voimaantulosäännös hallituksen esityksessä)

Edelleen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,
että lakialoitteisiin n:ot 24 ja 26 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1993

Edelleen sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 188, 210 ja 213 hylättäisiin.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja (osittain), U. Anttila, Antvuori, Hiltunen, Kauppi-

nen, Kuittinen, Mutttilainen, Nordman, O. Ojala, Puhakka, Puisto ja Stenius-Kaukonen sekä varajäsenet Koistinen (osittain), Pietikäinen (osittain), Saari (osittain) ja Vehkaoja.

Vastalauseita**I**

Perhetuen uudistamista koskeva esitys lähtee ensisijaisesti valtion talousarvion tasapainottamispyrkimyksistä. Esityksessä ei ole lainkaan pohdittu sinänsä oikeansuuntaisen uudistuksen vaikutuksia lapsiperheisiin. Niiden ostovoimaa leikataan kuitenkin esityksen mukaan 700 miljoonalla markalla ja hallitusryhmien tekemien muutosten jälkeenkin 400 miljoonalla markalla.

Jo vuotta 1993 koskien on lapsiperheiden tukea valtion päätöksillä alennettu noin 300 miljoonalla markalla, minkä lisäksi kuntien aseman heikkeneminen, merkittävältä osaltaan valtion toimenpiteiden seurauksena, on merkinnyt muun muassa päivähoiton maksujen korotta-

mista, päivähoitopalvelujen heikentämistä ja muita vastaavia sosiaalipoliittisesti lapsiperheisiin kohdistuvia toimenpiteitä.

Lisäksi terveydenhuollon puolella useat toimet, kuten terveyskeskusmaksut, kohdistuvat lapsiperheisiin, ja koulutuksen puolellakin lapsiperheille on asetettu maksuja ja säilytetty kustannuksia varsinkin peruskoulun jälkeisessä koulutuksessa.

Lapsiperheiden asumistuki, jonka heikennyksiä nyt pyritään korjaamaan, ei tarjoa hallituksen esityksessä tarkoitettua lisätukea, koska vakuutetun sairausvakuutusmaksun korotus ja toimeentulotuen leikkaus aiheuttavat samaa suu-

ruusluokkaa olevat menetykset lapsiperheille. Asumistuki on lisäksi alempi kuin vuonna 1992 sovellettu asumistuki.

Lapsilisäauudistuksen yhteydessä ei lisäksi ole selvitetty riittävässä määrin esityksen yhteyttä lasten kotihoidon tukeen ja lasten päivähoitoon. Perinteisen roolijaon voimistamista ja tasa-arvo-yrkimysten vastaista on esimerkiksi se, että kaksilapsinen perhe voi toisaalta kotihoidon tuen kautta saada yli kaksi kertaa enemmän tukea kuin vastaava perhe, joka ei saa kotihoidon tukea. Kuitenkaan jälkimmäisen perheen lapsilisä ei riitä edes kunnallisen päivähoiton maksujen kattamiseen.

Lapsiperheiden käytettävissä olevien tulojen leikkaaminen ei ole perhepoliittisesti eikä talous-

poliittisesti perusteltua. Tästä syystä sosialidemokraattinen ryhmä ehdottaa lapsilisien markkamäärien korjaamista siten, että tuki suunnataan ensisijaisesti ensimmäiselle lapselle ja että lapsiperheiden käytettävissä olevat tulot eivät kokonaisuutena alene. Lisäksi yksinhuoltajien asema heikkenee sellaisella tavalla, jota hallitusryhmien esittämä vähäinen korjaus korvaa ole-mattoman vähän.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

*että lakiehdotukset hyväksyttäisiin
muutoin valiokunnan mietinnön mukaisi-
na, paitsi ensimmäinen lakiehdotus näin
kuuluvana:*

1.

Laki

lapsilisälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsilisälain (796/92) 1 §:n 1 momentti, 7 § sekä 8 §:n
1 ja 3 momentti seuraavasti:

1 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

7 §

Lapsilisän määrä

Lapsilisä on 700 markkaa kalenterikuukau-
dessa.

Edellä 6 §:ssä tarkoitetun lapsilisän nostami-
seen oikeutetun henkilön toisesta lapsesta lapsi-
lisä on kuitenkin 600 markkaa, kolmannelta 910
markkaa, neljännestä 1 030 markkaa sekä vii-
dennestä ja jokaisesta seuraavasta lapsesta 1 220
markkaa kalenterikuukaudessa.

Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisää maksetaan
korotettuna 250 markalla kalenterikuukaudessa.
Yksinhuoltajalla tässä laissa tarkoitetaan lapsili-
sän nostamiseen oikeutettua henkilöä, joka ei
lapsilisän maksukuukauden alkaessa ole avioliit-
tossa tai joka ennen maksukuukauden alkua on

muuttanut puolisostaan erilleen yhteiselämän
lopettamiseksi. Yksinhuoltajana ei kuitenkaan
pidetä henkilöä, joka avioliittoa solmimatta jat-
kuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliiton-
omaisissa olosuhteissa toisen henkilön kanssa.

Jos lapsi on 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla
tavalla laitos- tai perhehoidossa ja lapsilisä mak-
setaan kunnalle taikka jos lapsilisä 12 §:n 1
momentin nojalla maksetaan lapselle itselleen,
lapsilisä on 700 markkaa kalenterikuukaudessa.
Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä kuitenkin mak-
setaan korotettuna 250 markalla kalenterikuu-
kaudessa.

8 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1993

Jouko Skinnari
Virpa Puisto

Kyllikki Muttilainen
Marjatta Vehkaoja

II

Ensin on todettava, että ns. perhetukiuudistuksen rakenne kokonaisuudessaan on sinänsä oikeasuuntainen, koska se siirtää lapsiperheiden yhteiskunnallisen tuen lapsilisiin ja merkitsee luopumista suurituloisia suosivasta verotuen käytöstä.

Hallituksen esityksen ensisijainen tarkoitus ei näytä kuitenkaan olevan perhetuen rakenteen kehittäminen tai yksinkertaistaminen, vaan lapsiperheiltä perittävien verojen lisääminen verovähennykset poistamalla. Lapsilisien korotukset eivät riitä korvaamaan menetyksiä kaikille perheille. Menettäjiä olisivat erityisesti yksilapsiset perheet, varsinkin yksinhuoltajat. Lapsiperheiden menetykset hallituksen esityksen mukaan olisivat noin 700 miljoonaa markkaa ja valiokunnan tekemien korjausten jälkeen noin 400 miljoonaa markkaa. Emme pidä tätä riittävänä lapsiperheiden toimeentulon muutenkin vaikeudessa, vaan ehdotamme, että hyvitys suoritetaan täysimääräisenä.

Esitämme, että lapsilisiä korotettaisiin vielä valiokunnan ehdottamasta noin 150 markalla ensimmäisestä lapsesta kuukaudessa eli se olisi 700 markkaa kuukaudessa.

Yksinhuoltajilta poistetaan heitä erikseen koskeva kunnallisverotuksen yksinhuoltajavähennys. Sen asemesta hallitus esitti, että yksinhuoltajien lapsilisiä maksettaisiin 160 markalla korotettuna kuukaudessa. Valiokunta muutti esitystä siten, että yksinhuoltajakorotus on 200 markkaa. Emme pidä tarkistusta riittävänä, vaan esitämme, että yksinhuoltajien lapsilisiä maksettaisiin ensimmäisestä lapsesta 250 markalla korotettuna ja seuraavista lapsista 200 markalla kuukaudessa korotettuna.

Perheet, joissa on 17-vuotias lapsi, jäisivät kokonaan korvausta vaille, koska kunnallisverotuksen lapsivähennys on myönnetty alle 18-vuotiaista lapsista, mutta lapsilisiä ehdotetaan maksettavaksi vain alle 17-vuotiaista lapsista. Ehdotamme lapsilisen maksamista 18-vuotiaaksi saakka kuitenkin niin, että lapsilisiä ei maksettaisi työttömyyspäivärahan tai lapsilisiä suuremman opintotuen saajalle.

Katsomme, että ns. avioliitonomaisissa suhteissa eli avioliitoissa olevia ei tulisi lainsäädännössä sulkea yksinhuoltajia koskevien perhepoliittisten etuuskien ulkopuolelle ilman etuuskohdistusta harkittua perusteltua syytä. Ihmiset elävät avioliittoa solmimatta yhteisessä taloudessa useinkin hyvin erilaisissa elämäntilanteissa, eikä toiselle avopuoliselle voida ilman lainsäädännön

tukea myöskään asettaa elatusvelvollisuutta toisen avopuolison lapsista. Tämän vuoksi esitimme 1. lain 7 §:n 4 momentin viimeisen virkkeen poistettavaksi.

Hallitus esitti elatusvelvollisuusvähennyksen poistamista valtionverotuksessa. Meidän mielestämme perustelluin ratkaisu olisi ollut korvata elatusvelvollisten taloudellinen menetys erityislapsilaisella. Näin kannustettaisiin elatusvelvollisia maksamaan elatusmaksuja ja kehittämään lapsen ja vanhemman välistä suhdetta. Valiokunta tyytyi palauttamaan elatusvelvollisille vähennyksen valtionverotuksessa. Meidän mielestämme vähennys tulisi tehdä kunnallisverotuksessa, koska vähennys valtionverotuksessa suosii suurituloisia.

Kuten valiokunnan mietinnöstä ilmenee, päätti valtioneuvosto 18.11.1993 tarkistaa toimeentulotuen perusosia alle 17-vuotiaiden osalta. Lapsilisien suhdetta toimeentulotukeen muutetaan niin, että lapsiliset otetaan huomioon perheen tulona toimeentulotukea myönnettäessä. Valtioneuvoston päätös merkitsee sitä, että alle 10-vuotiaiden osalta perusturva hieman paranee, mutta sitä vanhemmilla lapsilla se heikkenee. Vanhempiensa luona asuvien 17 vuotta täyttäneiden perusosa alenee saajan iästä ja kuntaryhmästä riippuen 227—535 markalla kuukaudessa. Emme voi hyväksyä toimeentulotukea saavien lapsiperheiden aseman heikentämistä ja katsomme, että hallitus on toiminut vastoin esityksen perusteluissa annettua kuvaa.

Ahon hallituksen aikana lapsiperheiden asemaa on heikennetty useilla toimenpiteillä, muun muassa alentamalla valtioveron lapsenhoitovähennystä 8 400 markkaan, leikkaamalla äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa, poistamalla kotihoidon tuki työttömiltä, heikentämällä ja tiukentamalla asumistuen saantia sekä poistamalla sairauskulujen verovähennysoikeus. Lisäksi hallituksen suorittamat leikkaukset kuntien valtionosuuksiin vaikeuttavat lapsiperheiden asemaa esimerkiksi päivähoitomaksujen korotuksina tai 3—6-vuotiaiden päivähoitopaikkojen vähenemisenä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 3. ja 4. lakiehdotus hylättäisiin ja 5. lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisesti, ja

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki**lapsilisälain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsilisälain 1 §:n 1 momentti, 7 § sekä 8 §:n 1 ja 3 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Suomessa asuvan alle 18-vuotiaan lapsen elatusta varten maksetaan tämän lain mukaisesti valtion varoista lapsilisää.

7 §

Lapsilisän määrä

Lapsilisä on 700 markkaa kalenterikuukaudessa.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Yksinhuoltajan ensimmäisestä lapsesta lapsilisää maksetaan korotettuna 250 markalla ja muista korotettuna 200 markalla kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajalla tässä laissa tarkoitetaan henkilöä, joka ei lapsilisän maksukuukauden alkaessa ole avioliitossa tai joka ennen maksukuukauden alkua on muuttanut puolisostaan erilleen yhteiselämän lopettamiseksi. (Poist.)

Jos lapsi on 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla laitosp- tai perhehoidossa ja lapsilisä mak-

setaan kunnalle taikka jos lapsilisä 12 §:n 1 momentin nojalla maksetaan lapselle itselleen, lapsilisä on 700 markkaa kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä kuitenkin maksetaan korotettuna 200 markalla kalenterikuukaudessa.

8 §

Maksamisaika

Lapsilisä maksetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka kuluessa lapsi on syntynyt tai oikeus lapsilisäänsä alkanut, sen kalenterikuukauden loppuun, jonka kuluessa lapsi täyttää 18 vuotta.

Lapsilisää ei makseta siltä kalenterikuukaudelta, jolta lapsi saa kansaneläkelain (347/56) mukaista työkyvyttömyyseläkettä, työttömyysturvalain (602/84) mukaista työttömyyspäivärahaa tai opintotukilain (28/72) mukaista, lapsilisää suurempaa opintorahaa.

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2.

Laki**tuloverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 99, 102, 109 ja 127 § ja muutetaan 103 § seuraavasti:

1 ja 2 §

(Poist.)

103 § (uusi)

Kunnallisverotuksen elatusvelvollisuusvähennys

Verovelvollisen luonnollisen henkilön puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksessa vähennetään

2 000 markkaa, jos hän on verovuonna suorittanut lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaisella sopimuksella tai tuomiolla vahvistettua elatusapua.

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnön 2 §)

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1993

Outi Ojala

Marjatta Stenius-Kaukonen

III

Hallitus esittää lukuisia muutoksia eri lakeihin, joilla pyritään tasaamaan lapsiperheiden taloudellista taakkaa muihin kansalaisryhmiin nähden. Perusidea siitä, että verovähennyksistä siirrytään suoraan tukeen lapsilisien kautta, on järkevä. Hallituksen esittämät muutokset, joiden tarkoituksena ovat valtiontalouden säästöt, merkitsevät kuitenkin menetyksiä lapsiperheille. Kun lapsiperheiden tilanne on erilaisten yhteensovittamattomien säästötoimenpiteiden seurauksena jo huonontunut ratkaisevasti, ei tilannetta saa ajaa katastrofin partaalle perhetukiuudistuksella. Perhetukiuudistus tulee toteuttaa mahdollisimman oikeudenmukaisella tavalla niin, ettei vähemmistökiään lapsiperheistä joudu kärsimään selviä taloudellisia menetyksiä.

Valiokuntakäsittelyn yhteydessä perhetukien n. 700 mmk:n leikkauksesta palautettiin lapsiperheille n. 300 mmk. Muutos on oikeasuuntainen muttei riittävä. Valiokunnan tekemien muutosten jälkeenkin merkittävä osa kaksilapsisista ja erityisesti yksilapsisista perheistä kärsii taloudellisia tappioita. Myös yksinhuoltajat, joilla on vain yksi lapsi, kärsivät selviä taloudellisia menetyksiä. Uudistuksessa selviä voittajia ovat perheet, joiden lapsiluku on suuri. Valiokunnan esitys elatusvelvollisen verovähennysoikeuden palauttamisesta on kannatettava muutos hallituksen esitykseen.

Esitän lapsilisiksi ensimmäisestä lapsesta 700 mk, toisesta lapsesta 600 mk, kolmannelta lap-

sesta 912 mk sekä neljännestä ja sitä useammasta lapsesta 1 045 mk kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajakorotukseksi esitän ensimmäisestä lapsesta 250 mk sekä toisesta ja useammasta lapsesta 200 mk. Näillä muutoksilla lapsiperheiden menetyksiä vähennetään selvästi valiokunnan esittämästä. Ainoastaan viisi- ja useampilapsiset perheet saavat esittämässäni mallissa vähemmän tukea kuin valiokunnan esittämässä, mutta näillekin perheille tukea suuntautuu enemmän kuin nykytilanteessa.

Kokonaisuudessaan tämä esitys poistaa hallituksen esittämät perhetukiuudistuksen valtiontaloudelliset säästöt ja lisää valtion menoja kustannusneutraaliin perhetukiuudistukseen nähden n. 300 mmk:lla.

Hallituksen esityksessä esitetään kompensoitavaksi evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnille kiinteistöveroista ja arvonnalisäverosta koituva rasitus ohjaamalla yhteisöveron tuotosta osa niille. Kompensatio on ristiriidassa verotuksen yhdenvertaisuusperiaatteen kanssa eikä sille ole veropoliittista perustetta. Mikäli seurakunnille halutaan kompensoida verotuksen kiristymistä, pitäisi se tehdä esim. alentamalla kirkon välillisiä työvoimakustannuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

lapsilisälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsilisälain (796/92) 1 §:n 1 momentti, 7 § sekä 8 §:n 1 ja 3 momentti seuraavasti:

1 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

7 §

Lapsilisän määrä

Lapsilisä on 700 markkaa kalenterikuukaudessa.

Edellä 6 §:ssä tarkoitetun lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön toisesta lapsesta lapsilisä on kuitenkin 600 markkaa, kolmannelta 912 markkaa sekä neljännestä ja jokaisesta seuraavasta lapsesta 1 045 markkaa kalenterikuukaudessa.

Yksinhuoltajan ensimmäisestä lapsesta lapsilisä maksetaan korotettuna 250 markalla kalente-

rikuuauudessa. *Toisesta ja jokaisesta seuraavasta lapsesta korotus on 200 markkaa kuukauudessa.* Yksinhuoltajalla tässä laissa tarkoitetaan lapsilisän nostamiseen oikeutettua henkilöä, joka ei lapsilisän maksukuukauden alkaessa ole avioliitossa tai joka ennen maksukuukauden alkua on muuttanut puolisostaan erilleen yhteiselämän lopettamiseksi. Yksinhuoltajana ei kuitenkaan pidetä henkilöä, joka avioliittoa solmitta jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa toisen henkilön kanssa.

Jos lapsi on 11 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla laitos- tai perhehoidossa ja lapsilisä maksetaan kunnalle taikka jos lapsilisä 12 §:n 1 momentin nojalla maksetaan lapselle itselleen, lapsilisä on *ensimmäiselle lapselle 1 ja 3 momentin mukaan maksettavan lapsilisän suuruinen.*

8 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 99, 102, 103 ja 109 § sekä muutetaan 21 §:n 1 momentin johdantokappale, 23 §:n 1 momentti sekä 124 §:n 2 ja 3 momentti seuraavasti:

1 ja 2 §
 (Poist.)

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnön 2 §)

21, 23 ja 124 §
 (Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1993

Ulla Anttila

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Liite 1

Helsingissä
8 päivänä kesäkuuta 1993
Lausunto n:o 13

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 25 päivänä toukokuuta 1993 hallituksen esityksen n:o 75 perhuetuuden uudistamista koskeviksi laeiksi sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina neuvotteleva virkamies Martti Lähteinen, hallitusneuvos Eija Koivuranta ja vanhempi hallitussihteeri Anja Kairisalo sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylijohtaja Martti Lujanen ympäristöministeriöstä, ekonomisti Juhani Turkkila Suomen Kuntaliitosta, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyränki, oikeustieteen lisensiaatti Heikki Karapuu ja professori Ilkka Saraviita.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan lapsiperheiden taloudellisen tukijärjestelmän uudistamista. Järjestelmää yksinkertaistettaisiin luopumalla verotuksen kautta annettavasta tuesta. Vähennysten poistamisesta syntyviä valtiontalouden säästöjä suunnattaisiin perheille suorana taloudellisena tukena korottamalla lapsilisä ja ohjaamalla tukea enemmän monilapsisille perheille. Yksinhuoltajille lapsilisä maksettaisiin korotettuna. Alle 3-vuotiaille nykyisin maksettavasta lapsilisän korotuksesta luovuttaisiin.

Kunnille ja seurakunnille verovähennysten poistamisesta tuleva verotulojen kasvu ohjattaisiin valtiolle.

Pienituloisten lapsiperheiden asemaa parannettaisiin kohdentamalla yleisen asumistuen korotus vuonna 1994 lapsiperheisiin. Tähän liittyen korotettaisiin vakuutetun sairausvakuutusmaksua vuonna 1994 niiden vakuutettujen osalta, joiden veroäyrimäärä ylittää 80 000 äyriä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa todetaan valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momenttiin liittyen, että uudistuksen jälkeen jokaisesta lapsesta maksettavan lapsilisän määrä vastaa vähintään nykyistä. Esitys ei siksi heikennä toimeentulon lakisääteistä perusturtaa. Lisäksi perusteluissa todetaan perustuslakivaliokunnan aiempaan kannanottoon viitaten, että kuntien lisäosaosuutta koskeva 3. lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Valiokunnan kannanotot

Kuntien itsehallinto

Perustuslakivaliokunta on arvioinut 3. lakiehdotuksen mukaista kuntien rahasuoritusvelvollisuutta kuntien itsehallinnon kannalta lausunnoissa n:o 18/1985 vp ja n:o 29/1992 vp. Kummassakaan lausunnossa valiokunta ei pitänyt käsiteltävinä olleita lakiehdotuksia kuntien perustuslainvoimaisesti turvatun itsehallinnon vastaisina. Jälkimmäinen lausunto annettiin lakiehdotuksesta, jonka mukaisesti kuntien lisäosaosuus vuodeksi 1993 säädettiin 1,47 penniksi veroäyryiltä. Tuolloin valiokunnan vähemmistö katsoi kunnille asetettavan lisärasituksen puuttuvan siinä määrin hallitusmuodon 51 §:n 2 momentissa säädettyyn kunnalliseen itsehallintoon, että lakiehdotus olisi vaatinut perustuslainsäätämisyjärjestyksen.

Esityksessä ehdotetaan, että vuonna 1994 kuntien lisäosaosuus olisi 1,74 penniä veroäyryiltä. Tämän suuruiseen lisäosaosuuteen on päädytty pitäen pohjana vuotta 1993 sekä ottaen huomioon yhtäältä kuntien vuoden 1994 säästö tavoitteiden vaikutus valtionosuuksiin ja siitä johtuva tarve pienentää kuntien lisäosaosuutta ja toisaalta pyrkimys siirtää nyt ehdotetusta uudistuksesta johtuvat kuntien lisääntyvät verotulot valtiolle.

Tällaista rahoitustehtävää on asiallisesti vaikea sovittaa kuntien itsehallinnon periaattee-

seen, etenkin kun otetaan huomioon, että juuri kuntien itseverotusoikeutta on perinteisesti pidetty hallitusmuodossa turvattun kunnallisen itsehallinnon olennaisena sisältönä. Kansaneläkelain 62 §:n muutosesitys merkitsi, että yli kymmenesosa kunnallisveron tuotosta siirtyisi valtion määräysvaltaan.

Valiokunta toteaa säättämisjärjestystä arvioi-
dessaan merkitykselliseksi myös sen, että rahoitusjärjestelyssä on edelleen etäännytty lähtökohdasta, jossa kuntien maksuvelvollisuuden tuli kytkeytyä asukkaidensa saamiin kansaneläkkeen lisäosaetuksiin. Lakiehdotuksessa lisäosuudesta on siten muodostunut alkuperäisestä tarkoituksesta poiketen enemminkin kuntataloutta yleisesti rasittava veronluonteinen maksu.

Valiokunnan käsityksen mukaan kuntien ja valtion taloudellisiin suhteisiin soveltuu huonosti, että kunnilla olisi pysyväisluonteisesti tämän-
tapainen, suuruudeltaan kunkin kunnan vero-
äyrikertymään pohjautuva rahoitustehtävä val-
tion nähden. Kuntien ja valtion taloudellisten
suhteiden tulee ensisijaisesti rakentua valtion-
osuuslainsäädännön varaan.

Valiokunnan käsityksen mukaan kuntien lisä-
osaisuus ehdotetun suuruisena saattaa heiken-
tää kuntien toimintaedellytyksiä tavalla, joka
vaarantaa kuntien mahdollisuuksia päättää itse-
näisesti taloudestaan ja siten myös omasta hal-
linnostaan. Tällaisena ehdotus on ristiriidassa
kuntien hallitusmuodon 51 §:n 2 momentissa
turvattun itsehallinnon kanssa ja on siksi käsitel-
tävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä
järjestyksessä.

Toimeentulon lakisääteinen perusturva

Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin
mukaan voidaan lakiehdotus panna lepäämään,
jos kysymyksessä on ehdotus sellaiseksi laiksi,
joka heikentää toimeentulon lakisääteistä perus-
turvaa, eikä ehdotus koske verosta säättämistä tai
valtiosopimukseen sisältyvien määräysten hy-
väksymistä. Tämän perustuslainkohdan sana-
muodon takia on selvää, ettei 2. lakiehdotus

koskiessaan verosta säättämistä ole merkityksel-
linen lepäämään jättämistä koskevassa perus-
turvatarkastelussa.

Toimeentulon lakisääteisellä perusturvalla
tarkoitettiin kyseistä valtiopäiväjärjestyksen
kohtaa säädettyä vain luonnolliselle henkilöl-
le maksettavia rahamääräisiä toistuvaissuorituksia
ja vain sitä osaa sosiaaliturvasta, jolla pyri-
tään takaamaan yksilön toimeentulolle välttä-
mätön elintaso. Lain säättämismääräisessä oli esillä
hallituksen esitykseen sisältynyt perusturva-
etuuskien luettelo, jota perustuslakivaliokunta
piti mahdollisimman kattavaksi tarkoitettuna
vähimmäisluettelona.

Tässä luettelossa mainittiin lapsilisälaissa tar-
koitettu lapsilisä. Lapsilisäjärjestelmään 1. la-
kiehdotuksessa ehdotettuja muutoksia joudutaan
näin ollen arvioimaan valtiopäiväjärjestyk-
sen 66 §:n 7 momentin kannalta. Kun kuitenkin
otetaan huomioon, että maksettavan lapsilisän
määrä kaikissa tapauksissa olisi vähintään ny-
kyisen suuruinen, ei lakiehdotus merkitse valtio-
päiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitet-
tua toimeentulon lakisääteisen perusturvan hei-
kentämistä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ve-
rovähennysten poistamisen ja lapsilisien mark-
kamääräisen muuttamisen yhteisvaikutus johtaa
etenkin yksi- ja kaksilapsisten perheiden käytet-
täviksi olevien kuukausitulojen vähenemiseen.
Valiokunta kiinnittää sosiaali- ja terveysvalio-
kunnan huomiota siihen, voidaanko muutoksia
näiltä osin pitää perusteltuina lapsiperheiden
tosiasiallisen perusturvan kannalta.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivalio-
kunta esittää kunnioittavasti,

*että 3. lakiehdotus tulee käsitellä valtio-
päiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä jär-
jestyksessä ja*

*että muut lakiehdotukset voidaan käsi-
tellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä sää-
dettyssä järjestyksessä ja että niitä ei mai-
nitun pykälän 7 momentin säännökset huo-
mioon ottaen voida jättää lepäämään.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa
ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Niinistö, vara-
puheenjohtaja Alho, jäsenet Jansson, Jäätteen-
mäki, Kaarilahti, Koskinen, Laine, M. Laukka-

nen, J. Leppänen, Moilanen, Nikula, Varpasuo,
Vistbacka, Vähänäkki ja Väistö sekä varajäsenet
von Bell ja Viljanen.

Eriäviä mielipiteitä

I

Emme voi yhtyä valiokunnan enemmistön käsitykseen 3. lakiehdotuksen käsittelyjärjestyksestä.

Mielestämme valiokunnan lausunnossa tältä osin olisi tullut ensiksikin todeta, että lausunto n:o 29/1992 vp annettiin nyt käsiteltävänä olevan kaltaisesta lakiehdotuksesta, jonka mukaisesti kuntien lisäosaosuus vuodeksi 1993 säädettiin 1,47 penniksi veroäyriä, ja että tuolloista lakiehdotusta ei pidetty kuntien perustuslainvoimaisesti turvatun itsehallinnon vastaisena.

Esityksessä ehdotetaan, että vuonna 1994 kuntien lisäosaosuus olisi 1,74 penniä veroäyriä. Tämän suuruiseen lisäosaosuuteen on päädytty pitäen pohjana vuotta 1993 sekä ottaen huomioon yhtäältä kuntien vuoden 1994 säästötavoitteiden vaikutus valtionosuuksiin ja siitä johtuva tarve pienentää kuntien lisäosaosuutta ja toisaalta pyrkimys siirtää nyt ehdotetusta uudistuksesta johtuvat kuntien lisääntyvät verotulot valtiolle. Kuntien vuoden 1994 lisäosa-

osuuden on mainituin tarkistuksin tarkoitus vastata suuruudeltaan tämänvuotista. Lausunnon n:o 29/1992 vp sisältämää ratkaisua seuraten olisi valiokunnan mielestämme tullut lausua, että 3. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Katsomme myös, että valiokunnan ei olisi tullut lausua, niin kuin se enemmistön kannan mukaisesti teki lausunnon viimeisessä kappaleessa, lapsiperheiden tosiasiallisesta perusturvasta. Tämä kysymys ei ole valtiosääntöoikeudellinen eikä siten kuulu valiokunnan toimialaan.

Edellä esitetyn perusteella katsomme,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä ja että niitä ei mainitun pykälän 7 momentin säännökset huomioon ottaen voida jättää lepäämään.

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 1993

Sauli Niinistö
Matti Väistö

Markku Laukkanen
Johannes Leppänen

Anneli Jäätteenmäki
Pentti Viljanen

II

Perhetuen uudistamista koskevan lain käsitte- lyn yhteydessä ehdotimme perustuslakivaliokun- nan kiinnittävän lausunnossaan huomiota myös seuraavaan eduskunnan lausumaan ja siitä esi- tettyihin toimenpiteisiin:

Hyväksyessään valtiopäiväjärjestyksen muu- tokset eduskunta edellytti, "että hallitus ei tuo eduskuntaan verolakiesitystä, jonka perimmäi- senä tarkoituksena on valtiopäiväjärjestyksen sisältämä lepäämäänjättämismahdollisuus si- vuuttaen heikentää toimeentulon lakisääteistä perusturvaa".

Verovähennykset poistavalla hallituksen ve- rolakiesityksellä on juuri tällainen eduskunnan ponnassa tarkoitettu merkitys. Vaikka otetaan huomioon 1. lakiehdotukseen sisältyvät lapsi- lisäetuuksien parannukset, etuuksien saajat me- nettävät noin miljardi markkaa vuodessa ja tällä

paikataan valtion taloutta. Etuuksien saajat menettävät keskimäärin 60 markkaa lasta ja 100 markkaa perhettä kohti kuukaudessa. Monien perheiden osalta menetys on monta kertaa suu- rempi. Huomattava osa heikennyksistä kohdis- tuu yksinhuoltajaperheisiin, joiden käytettävissä olevat tulot supistuvat 100—130 markalla kuu- kaudessa. Kahden huoltajan perheissä, joissa on kaksi lasta, tulojen vähennykset vaihtelevat 30 markasta 390 markkaan kuukaudessa.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan asumistukietuja tullaan parantamaan lapsiper- heiden osalta. Tässä yhteydessä on syytä todeta, että 1.4.1993 alkaen kymmenentuhannet asumis- tuen saajat menettivät asumistuksensa kokonaan huhtikuun alusta alkaen, tulot pienenevät kah- den hengen ruokakunnissa keskimäärin 643 markkaa ja kolmen hengen ruokakunnissa kes-

kimäärin 722 markkaa kuukaudessa. Hallituksen esityksessä mainittu 370 miljoonan markan lisäys ensi vuonna ei riitä näin syntyneen aukon paikkaamiseen.

Kaiken edellä sanotun huomioon ottaen perustuslakivaliokunnan olisi pitänyt lausunnossaan korostaa valtiopäiväjärjestyksen muutoksen yhteydessä eduskunnan tosiasiallista tahtoa

siitä, että hallitus ei saa tuoda eduskuntaan verolakiesitystä, jonka tarkoituksena on lepäämäänjättämismahdollisuus sivuuttaen heikentää toimeentulon lakisääteistä perusturvaa. Tähän eduskunnan lausumaan tahtoon viitaten olisi saattanut olla perusteltua todeta eduskunnan tahdon vastainen verolaki lepäämäänjättämisen piiriin kuuluvaksi.

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 1993

Ensio Laine
Raimo Vistbacka

Matti Vähänäkki
Aarno von Bell

III

Perustuslakivaliokunnan enemmistö on päättänyt siihen, että esityksen 3. lakiehdotus kansaneläkelain 62 §:n väliaikaisesta muuttamisesta vaatii vastoin valiokunnan vakiintunutta tulkintakäytäntöä perustuslainsäätämisyjärjestyksen. Sen sijaan valiokunnan enemmistö ei pitänyt tarpeellisena kiinnittää vakavaa huomiota esityksen vaikutuksiin lapsiperheiden asemaan.

Hallitusmuodon säännös kunnallisen itsehallinnon turvasta tarkoittaa kansalaisten oikeutta osallistua kunnan hallintoon. Kuntien ja valtion taloudellisia suhteita säännös koskee vain välillisesti siten, että niitä ei voi tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä muuttaa tavalla, joka tekee kansalaisten itsehallinnon käytännössä merkityksettömäksi. Näin pitkälle kysymyksessä oleva lakiesitys ei mene. Kunnallisen itsehallinnon piiriin kuuluviin asioihin se ei kajoa eikä muuta kuntien luottamuselinten asemaa tai tehtäviä. Lakiesityksen taloudelliset vaikutukset kunnille, ottaen huomioon myös verovähennysten poistamisesta koituvat lisätulot, eivät olennaisesti muuta kuntien omaa taloudellista harkintavaltaa.

Kuntien itsehallinto järjestetään perustuslain mukaan erikseen annettavilla laeilla. Tämäkin osoittaa, että eduskunnan tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä antamalla säännöksillä voidaan valtion ja kuntien suhteita järjestää uudel-

leen, kunhan kansalaisten itsehallinnon periaatetta ei olennaisesti rajoiteta. Valiokunnan kuulemat valtiosääntöasiantuntijat pitivät kansaneläkelain 62 §:n väliaikaista muutosta sellaisena, joka on säädettävä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunnalle esitettiin myös selvitys esityksen vaikutuksista lapsiperheiden taloudelliseen asemaan. Verovähennysten poistamisen ja lapsilisen markkamäärien muuttamisen yhteisvaikutus vähentää tuntuvin yksin- ja kaksilapsisille perheille tarkoitettua tukea ja johtaa kuukausitulojen pienenemiseen. Tämän vuoksi mielestämme valiokunnan olisi tullut lausunnossaan kiinnittää sosiaali- ja terveysvaliokunnan huomiota siihen, voidaanko muutoksia näiltä osin pitää perusteltuina lapsiperheiden tosiasiallisen perusturvan kannalta.

Edellä esitetyn perusteella katsomme, että perustuslakivaliokunnan olisi tullut esittää ponnessaan,

että myös esityksen 3. lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä ja että sitä ei mainitun pykälän 7 momentin säännökset huomioon ottaen voida jättää lepäämään.

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 1993

Marjut Kaarilahti

Paavo Nikula

Allekirjoittanut yhtyy lisäksi ed. Laineen ym. eduskunnan hyväksymään ponsilausumaan, jossa eriävässä mielipiteessä II esitettyyn, että valio- sa torjutaan lakisääteistä perusturvaa tosiasialli- kunnan lausuntoon olisi tullut ottaa maininta sesti heikentävien verolakiesitysten antaminen.

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 1993

Paavo Nikula

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Liite 2

Helsingissä

24 päivänä marraskuuta 1993

Lausunto n:o 4

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 25 päivänä toukokuuta 1993 hallituksen esityksen n:o 75 perhetuen uudistamista koskeviksi laeiksi sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmisteltavaksi samalla määrännyt, että muun ohella valtiovarainvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on 2 päivänä kesäkuuta 1993 pyytänyt valtiovarainvaliokunnalta lausuntoa ed. Backmanin ym. lakialoitteesta n:o 24 laiksi tuloverolain 124 §:n muuttamisesta. Valtiovarainvaliokunta on käsitellyt tämän lausuntopyynnön hallituksen esitystä n:o 75 koskevan lausunnon antamisen yhteydessä.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut lausunnon valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina finanssineuvos Reino Niinivaara, vs. finanssisihteeri Teemu Lehtinen ja neuvotteleva virkamies Raija Koskinen valtiovarainministeriöstä, neuvotteleva virkamies Martti Lähteinen sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylijohdaja Martti Lujanen ja ylitarkastaja Liisa Linna-Angelvuori ympäristöministeriöstä, ylitarkastaja Marja-Liisa Manner verohallituksesta, toimistopäällikkö Raimo Kärkkäinen asuntohallituksesta, lakimies Tuula Korhonen ja osastopäällikkö Antti Arola kansaneläkelaitoksesta, kirkkoneuvos Matti Halttunen, kirkkoneuvos Reijo Lehtinen, kirkkoneuvos Pertti Mäkeläinen ja taloustarkastaja Mikko Laukkonen kirkkohallituksesta, tutkimuspäällikkö Aino-Elina Mäkimattila (25.5.1993 Suomen Kunnallisliitosta edustaen myös Suomen Kaupunkiliittoa ja Finlands svenska kommunförbundet) ja ekonomisti Juhani Turkila Suomen Kuntaliitosta, osastopäällikkö Vesa Korpele Veronmaksajain Keskusliitosta, ohjelmajohtaja Aimo Pulkkinen Väestöliitosta, pääsihteeri Jaakko Itälä Mannerheimin lastensuojeluliitosta, järjestösihteeri Henri Gratsch Elatusvelvollisten Liitosta sekä toiminnanjohtaja Heljä Sairisalo Yksinhuoltajain ja yhteishuoltajain liitosta.

1. Hallituksen esitys ja aloite

Lapsiperheiden taloudellisen tuen nykyiset muodot ovat syntyneet eri aikoina ja erilaisista lähtökohdista. Kulloinkin taloudellinen tilanne on vaikuttanut ratkaisuihin. Hallitus ehdottaa, että lapsiperheiden taloudellinen tukijärjestelmä uudistettaisiin.

Verotuksen uudistamisen keskeinen tavoite on ollut luopuminen eri ryhmien tai tulolajien erityiskohtelusta. Sosiaalipoliittinen tuki olisi siten annettava suorina tulonsiirtoina ja samalla purettava samoihin tavoitteisiin tähtääviä verotuksen tukimuotoja. Tätä puoltaa muun ohella se, että pienituloisimmat perheet eivät hyödy verotuksen vähennyksistä tai saavat niistä vain vajaan hyödyn, mutta suorista tulonsiirroista pääsevät osallisiksi kaikki perheet tuloista riippumatta.

Hallitus ehdottaa, että lapsiperheille verotuksen kautta annettavasta tuesta luovuttaisiin. Tuloverolakiin sisältyvät perhepoliittiset vähennykset, kunnallisverotuksen lapsivähennys ja yksinhuoltajavähennys sekä valtionverotuksen lapsenhoitovähennys ja valtionverosta tehtävä elatusvelvollisuusvähennys, poistettaisiin. Vähennysten poistamisesta syntyviä säästöjä suunnattaisiin ehdotuksen mukaan perheille suorana taloudellisenä tukena.

Kunnille ja seurakunnille verovähennysten poistamisesta tuleva verotulojen kasvu ehdotetaan ohjattavaksi valtiolle. Tämä ehdotetaan kuntien osalta toteutettavaksi muuttamalla kuntien osuuksia kansaneläkkeen lisäosan rahoituksessa. Kansaneläkelaitokselle näin syntyvä lisätulo pienentäisi vastaavasti valtion niin sanottuja takuusuorituksia kansaneläkevakuutuksen rahoituksen turvaamiseksi. Seurakuntien saama verotulojen lisäys otettaisiin huomioon yhteisöveron jako-osuuksissa ja lisäksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta vuodelta 1994 säädettyä. Uudistus olisi siten hallituksen esityksen mu-

kaan kuntien ja kirkon talouden kannalta neutraali.

Valtion tulojen ja menojen tasapainon säilyttämiseksi ennallaan ehdotetaan samanaikaisesti asumistuen muutoksen kanssa korotettavaksi vakuutetun sairausvakuutusmaksua vuonna 1994.

Eri veronsaajien välisen suhteen uudelleen sääntelemiseksi ehdotetaan muutoksia tuloverolain 21, 23 ja 124 §:ään. Tuloverolain 21 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että osittain verovapaat yhteisöt eivät maksaisi enää kunnalle tulevan veron ohella veroa seurakunnalle. Lisäksi ehdotetaan lain 23 §:ää muutettavaksi siten, että yleishyödyllinen yhteisö, joka on verovelvollinen saamastaan elinkeinotulosta, on lisäksi verovelvollinen kunnalle lain 124 §:n 3 momentissa tarkoitetun tuloveroprosentin mukaan muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistönosan tuottamasta tulosta. Lain 124 §:n jakosuukia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtion osuus olisi 13,80 prosenttiyksikköä ja kuntien osuus säilyisi 11,20 prosenttiyksikkönä.

Tuloverolain muutoksia ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa.

Lakialoitteeseen n:o 24 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan tuloverolain 124 §:n mukainen tuloveroprosentti olisi 30, josta valtion osuus olisi 15,55 prosenttiyksikköä, kunnan osuus 13,44 prosenttiyksikköä ja seurakunnan osuus 1,01 prosenttiyksikköä.

2. Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää jäljempänä mainittavin poikkeuksin esitykseen sisältyviä ehdotuksia valtiovarainvaliokunnan toimialaan kuuluvilta osiltaan tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä jäljempänä selostettavalla tavalla.

Lakialoitteeseen n:o 24 sisältyvän lakiehdotuksen valiokunta ehdottaa hylättäväksi.

2.1. Hallituksen esitysten n:ot 75 ja 234 yhteensovittaminen

Tämän esityksen antamisen jälkeen on annettu hallituksen esitys n:o 234 vuonna 1994 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevaksi lainsäädännöksi. Viimeksi mainittu esitys on valtiova-

rainvaliokunnan käsiteltävänä. Siihen sisältyy eräitä samoja säännösehdotuksia kuin nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen n:o 75.

Valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että molempiin esityksiin sisältyvät säännösehdotukset poistetaan esityksestä n:o 75 ja käsitellään esityksen n:o 234 yhteydessä. Siten nyt käsiteltävää hallituksen esityksestä tulisi poistaa kokonaan lakiehdotus n:o 3 (Laki kansaneläkelain 62 §:n väliaikaisesta muuttamisesta), sillä kyseisessä lakiehdotuksessa ehdotetut asiat sisältyvät vuoden 1994 sosiaaliturvamaksuja koskevan hallituksen esityksen lakiehdotukseen n:o 1 (Laki kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta). Hallitus on viimeksi mainitulla esityksellään ottanut kantaa asiaan uudelleen päätyen siihen, että perhetukiuudistuksesta johtuva kuntien verotulojen kasvu otettaisiin huomioon valtionosuuslain säädännön kautta (HE 168), jolloin kuntien osuus kansaneläkkeiden lisäksi tulee määrittää uudelleen siten kuin vuoden 1994 sosiaaliturvamaksuja koskevassa hallituksen esityksessä on ehdotettu.

Tästä perhetuen uudistamista koskevasta hallituksen esityksestä tulisi poistaa myös lakiehdotus n:o 4 (Laki vuodelta 1994 suoritettavasta vakuutetun sairausvakuutusmaksusta), sillä sama esitys sisältyy vuoden 1994 sosiaaliturvamaksuja koskevan hallituksen esityksen n:o 234 lakiehdotukseen n:o 2 (Laki vuodelta 1994 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta). Molemissa hallituksen esityksissä ehdotus vakuutetun sairausvakuutusmaksuksi on saman sisältöinen, mutta sosiaaliturvamaksujen säädösteknisen koordinoinnin kannalta on parempi, että asia säädetään samassa yhteydessä kuin muutkin sosiaaliturvamaksut.

2.2. Lapsiperheiden asema

Valtiovarainvaliokunta kiinnittää sosiaalivaliokunnan huomiota siihen, että saatujen selvitysten mukaan hallituksen esitys siihen myöhemmin eduskunnassa tehtäväksi sovittuine muutoksineen edelleen johtaa tulonmenetyksiin niillä 1—2-lapsisilla perheillä, joilla on 3—7-vuotias lapsi. Tämän ikäryhmän lapsien osalta on todettava, että näihin perheisiin ovat kohdistuneet myös hoitomaksujen korotukset. Muutoinkin päivähoito on jo joutunut säästötoimenpiteiden kohteeksi. Em. tulonmenetyksiä voi pitää varsin suurina, kun muutoinkin yleisellä tasolla perheiden toimeentuloa on jouduttu lamasta johtuen heikentämään. Tämän johdosta valtiovarainva-

liokunta pitää välttämättömänä, että sosiaalivaliokunta vielä selvittää, miten ottaen huomioon valtiontaloudelliset mahdollisuudet tukea voitaisiin kohdistaa myös em. 1—2-lapsisille perheille ja turvata se, että minkään perhetyyppin tulomenetykset eivät olisi kohtuuttoman suuria.

Elatusvelvollisuusvähennys säilytettiin osittain kokonaisverouudistuksen yhteydessä siitä syystä, että sillä kyettäisiin turvaamaan elatusvelvollisen kiinnostus elatusapumaksun suorittamiseen. Perhetukiuudistus merkitsee vain heikennyksiä eikä mitään parannuksia elatusvelvollisille. Ottaen huomioon vähennyksen varsinaisen tarkoituksen ja elatusvelvollisten muutoinkin vaikean taloudellisen aseman valtiovarainvaliokunta pitää välttämättömänä, että sosiaalivaliokunta vielä arvioi uudelleen mahdollisuudet elatusvelvollisuusvähennyksen säilyttämiseen ottaen huomioon valtion taloudellisen aseman.

Tuloverolain 109 § sisältää säännökset siitä, kumman puolison tulosta vähennykset tehdään. Koska lapsien elättämisen perusteella myönnettävät vähennykset poistuvat, valiokunta ehdottaa, että 109 § tarpeettomana kumottaisiin. Tätä koskeva ehdotus sisältyy jäljempänä olevaan lakiehdotukseen.

2.3. Kirkkoa koskevat säännökset

Hallituksen esitykseen sisältyy eräitä kirkon ja seurakuntien talouteen olennaisella tavalla

kielteisesti vaikuttavia säännösehdotuksia. Myös eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen arvonnäkökulmaksi sisältyy samansuuntaisia ehdotuksia. Valtiovallan ja kirkon edustajien välillä on käyty asian johdosta neuvotteluja. Valtiovarainministeriö on saattanut näiden neuvottelujen tulokset valtiovarainvaliokunnan tietoon. Tämän mukaisesti valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakuntien oikeus yhteisöveron tuottoon säilyisi ennallaan. Samalla valiokunta toteaa, että hallituksen esityksessä n:o 234 ehdotetaan kirkkotoimintajärjestelmän sairausvakuutusmaksua korotettavaksi 0,5 pennillä hallituksen aiemmin suunnittelemaa enemmän. Edellä tarkoitettu ehdotus sisältyy jäljempänä olevaan lakiehdotukseen.

Valtiovarainvaliokunta esittää kunnioittaen lausuntonaan,

että sosiaali- ja terveysvaliokunta poistaisi hallituksen esityksestä 3. ja 4. lakiehdotukset,

että sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaisi huomioon 1. ja 2. lakiehdotusta käsitellessään edellä kohdassa 2.2. lausutun,

että hallituksen esityksestä, ellei edellä kohdassa 2.2. lausutusta muutu aiheudu, poistetaan 2. lakiehdotus, ja

että sen sijaan tällöin hyväksyttäisiin seuraava lakiehdotus:

2.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

1 §

Täten kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 99, 102, 103, 109 ja 127 §.

Edelleen valtiovarainvaliokunta kunnioittaen esittää lausuntonaan,

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, jäsenet Alaranta, Heikkinen, Hämäläinen, Kallis, Laaksonen, Lahtinen, Lahti-Nuuttila, Luukkainen,

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa.

että lakialoitteeseen n:o 24 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Malm, Mäki-Hakola, Sasi, Savolainen, Turunen, Vihriälä ja Vähäkangas sekä varajäsenet Backman, Linnainmaa, Pelttari, Renko ja T. Roos.

Eriäviä mielipiteitä

I

Muutetussa hallituksen esityksessä evankelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakuntien oikeus yhteisöveron tuottoon säilyisi ennallaan. Yhteisöverojen ohjaaminen kirkkoille on monella tavalla kyseenalainen. Tällaiselle käytännölle ei ole vero- eikä yhteiskuntapoliittista perustetta, koska yhteisöt eivät voi käyttää hyväkseen kirkon palveluja eivätkä ne voi kuulua kirkkoon. Kirkko ei "kasta" perustettavaa/syntyvää uutta yritystä, kirkko ei "vihi" yritysfuusioita eikä kirkko "hautaa" konkurssiin kaatuneita firmoja.

Tulonsiirtoa kirkkoille perustellaan sillä, että kirkolle koituu lisäkustannuksia kiinteistöverosta ja suunnitellusta arvonalisäverosta. Näiden kustannusten korvaaminen kirkkoille ei ole perusteltua tasavertaisuuden kannalta, sillä nämä verot koituvat kustannuksiksi myös kotitalouksille

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1993

Hannele Luukkainen

II

Hallitus markkinoi perhetukiudistuksen nimellä esitystä, jolla lapsiperheiden tukea heikennetään poistamalla perhepoliittiset verovähennykset ja korottamalla lapsilisiä vain osittain vähennykset kompensoivalla määrällä. Uudistus merkitsisi alkuperäisessä muodossaan 700 miljoonan markan heikennystä lapsiperheiden tukeen.

Verovähennysten kautta annettava tuki lapsiperheille ei ohjautu sosiaalisesti tarkoituksenmukaisesti eikä edes tasavertaisesti, vaan päinvastoin kasvaa tulojen kasvaessa. Oikeampi tapa on antaa tukea suorina tulonsiirtoina esim. lapsilisiin muodossa.

Hallituksen esitys onkin sekä vero- että sosiaalipoliittisesti oikeasuuntainen siirtäessään tukea lapsilisiin. Lapsilisiä korotetaan kuitenkin 400 miljoonalla markalla vähemmän kuin verovähennystukea poistuu.

Rakenneuudistus ei saa merkitä lapsiperheiden tuen pienenemistä, sillä jo muutoinkin lapsiperheitä kohdellaan muita kansalaisryhmiä huommin verojen ja maksujen korotuksissa. Pääomaverouudistuksen yhteydessä mm. leikattiin

ja erityisesti kotimarkkinoilla toimiville pienyrityksille, joille ei kuitenkaan tarjota vastaavaa kompensatiota.

Mikäli seurakunnille halutaan kompensoida verotuksen kiristymistä, pitäisi se tehdä alentamalla kirkon välillisiä työvoimakustannuksia. Tällöin verotus pysyisi linjakkaana ja samalla voitaisiin tukea työllistämistä.

Edellä olevan perusteella katson, että valtiovarainvaliokunnan olisi tullut lausunnossaan esittää,

että esityksen 2. lakiehdotus hyväksytään hallituksen alun perin esittämässä muodossa siten, että 21, 23 ja 124 § säilyvät hallituksen alkuperäisen esityksen mukaisina.

valtionverotuksen lapsenhoitovähennystä yli kolmanneksella. Lapsiperheiden käytettävissä olevat reaalitytulot laskevat selvitysten mukaan ensi vuonna enemmän kuin muilla.

Hyväksymme perhepoliittisten verovähennysten poistamisen, mutta vain mikäli samanaikaisesti lapsilisiä nostetaan vastaavasti eli 400 miljoonaa markkaa nyt esitettyä enemmän.

Esitys ei sisällä riittäviä perusteluja eri perhetyyppien tuen muutoksiin. Selvitysten mukaan uudistuksesta hyötyisivät esitetyssä muodossa vain erittäin monilapsiset perheet, joita on hyvin vähän. Suurimmat menettäjät, useita satoja markkoja kuukaudessa, olisivat muutoinkin taloudellisissa vaikeuksissa olevia nuoria lapsiperheitä, joilla on yksi tai kaksi lasta, toinen alle 3-vuotias ja toinen 3—7-vuotias. Eniten menettäisivät perheet, joissa vain toinen puolisoista on työssä, ja yksinhuoltajat, joilla on mainitun ikäiset lapset. Elatusvelvollisten osalta uudistus poistaisi kaiken tuen.

Mielestämme uudistus tulee toteuttaa siten, että minkään perhetyyppin tuki ei pienene. Tämä edellyttää lapsilisiin nostamista ensimmäiselle ja

toiselle lapselle huomattavasti hallituksen esitystä suuremmaksi, myös kolmannen lapsen lapsilisän nostamista sekä yksinhuoltajien erityislapsilisän korottamista esitetystä. Elatusvelvollisille tulee maksaa joko erityislapsilisää tai säilyttää nykyinen verovähennys.

Lapsilisien säilyttäminen verottomina korostaa lapsilisien luonnetta lapsen oikeutena yhteiskunnan tukeen. Verovapaan lapsilisän lisäksi tarvitaan kuitenkin tarveharkintaisten tukijärjestelmien kehittämistä siten, että pienituloisimpien lapsiperheiden lisätuen tarve huomioidaan.

Uudistukseen liittyvä asumistuen lisäys on vain paluu tilanteeseen ennen asumistuen leikkausta. Tuen lisäys rahoitetaan yli 80 000 markan tulojen 0,4 prosentin veronkorotuksella ja se on siten osaltaan kiristämässä muutoinkin ylikireää tuloverotusta myös lapsiperheiden osalta. Pidämme tätä virheellisenä tapana lisätä sinänsä tarpeellista asumistukea, emmekä hyväksy esitettyä veronkorotusta.

Mielestämme sosiaali- ja terveystieteiden tulisi muuttaa hallituksen esitystä edellä olevan mukaisesti.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1993

Jouni Backman

Timo Roos

Timo Laaksonen

Tuulikki Hämäläinen

Lea Savolainen

Pentti Lahti-Nuuttila

Hannele Luukkainen

Juhani Vähäkangas

